

Pretiuu prenumeratiunei
pentru partile Austriei si
Ungariei: pe 1. anu 4 fl.
pe 1/2 anu 2 fl. v. a.
pentru alte tieri 5 fl. la
anu.

SPERANTIA.

Banii de prenumeratiune
si corespundintiele sunt
de a se adresá franco
catra Redactiunea „Spe-
rantiei“, la Aradu, strat'a
Capelui, Nr. 26.

Fóia literaria-bisericesca.

Organulu teologiloru romani din Aradu.

Foi'a acést'a sub redactiunea colegiale a membriloru societatii de leptura si sub auspiciile superioritatii scolastice
ese de doue ori la luna, anume la 1. si 15. a fiescecarei lune.

Organisarea parochialoru si dotatiunea preotiésca.

Suntemu la pragulu sinodulu alu III-lea eparchialu. Càta truda, càta resignatiune si abnegare, nu se recerea la repararea daunelor cauate bisericeii romane ortodoxe de fatalitatele tempului abia trecut? câte sacrificii imense n'au costatu pre romani pana ce pretensiunea loru justa fù respectata de càtra puterniciei dilei? Astadi dupa atâtea lupte crancene si fatigátorie, stindardulu invingerei maiestosu falfaia pre murii noului Ierusalimu si Sionulu romanu salta si se bucura; astadi vitalitatea din afara a bisericeii garantata de ensusi capulu ei Cristosu — velle nolle — este recunoscuta si spriginita si din partea statulu civilu; astfelu in contra inamiculu esternu amu fie securati; dar' este altulu si mai puternicu, cel'a din launtru nostru, si pana ce nu-lu vomu invinge si pre acést'a, pana atunci scopulu bisericeii, cultivarea, religiositatea si moralitatea poporulu, nu se póte realisá. Preotimea, este cea din taiu, carea in prim'a linia e chlamata a respandí cultur'a intre poporu, intimpina obstacle colosale in implinirea misiunei sale sublime, de cari numai atunci va fi scutita, déca i vomu asecurá o subsistintia cuvintiósa starei si chlamarei sale preotiesci.

In meritulu acestei cestiuni vitale, carea e strensu legata de organisarea parochieloru, pana acum s'a lucratu fórté pucinu, si unu resultatu imbucuratoriulu-potemu asceptá numai dela sinodulu presinte.

Din care cauza asceptamu cu interesare elaboratulu comisiunei enchetarie, esmise spre acestu scopu amesuratu decisulu sinodulu nostru eparchialu din 1871. Nru ⁸⁹/prot. cu insarcinare ca se-lu ascérna la cea mai de aprópe sesiune sinodala. S'au ivitu unele si altele pareri referitórie la acéstu obi-

ectu, mai alesu pe terenulu diurnalisticu, tóte càtu de binisioru diverginte; lucru firescu „quot capita tot sensus.“ Noi in interesulu chiarificarei lucrulu voimu dupa potintie a ne ocupá pucinu si de acést'a cestiune momentósa, dar pana acuma traganata, a carei solutiune seriósa, necesarminte pretinde si aprecierea opiniuniloru altor'a.

Inca in „Sperantia“ din anulu trecut, aduse-ramu la cunoscintia publica operatulu Preasantiei Sale Dlui Episcopu diecesanu, referitoriulu la organisarea parochialcru si dotatiunea clerulu din diecesa, subscernuta inaltulu Guvernu la anulu 1860.

Acestu operatu mai vertosu impregiurariloru de atunci este càtu de corespundiatoriu si in multe privintie si celoru de acuma, deunde s'a si primitu ca substratu la pertractarea cestiunei de organisare. Treceму deci la unu altu proiectu de organisare aparutu ca o parere individuala in diuariulu „Patria“ din 1871. din condeilu unui barbatu, carele se vede a fi cu interesare viua càtra cauzele bisericeii nóstre romane ortodoxe. Candu este vórba de organisare definitiva, trebue inainte de tóte se scimu cà aceea nu se face pentru presinte ei pentru vii toriu.

La organisarea parochialoru, dupa parerea nóstra — trebue sè se iee in consideratiune nu numai numerulu sufleteloru ei si pusetiunea topografica, in ce distantia sunt parochiale unele de altele si cà sunt acele pintre déluri, séu la campia, càci in zadaru ne-amu bate capulu a adnectá cutare parochia càtra alta, déca distantia intre ele este de vre-o mila séu doue, si comunicatiunea e fórté grea. Preptulu ca medicu sufletescu este nu numai predicatoru ei si intocmitoriulu misterieloru, si organu in oficiulu statulu bisericescu, de care poporeni au lipsa in totu momentulu, fia mediu de nópte séu diua, ninga séu ploua. Fiindu acést'a astfelu; fia preotulu totodata juristu filosofu

séu si mai pucinu cualificatu, cum va putea corespunde elu recerintelor si lipselor poporenilor sei din alta comuna, déca comunicatiunea este grea si adese împedecata? Ni se va raspunde, cà in astfeliu de locuri parochulu se-si tiena capelanu? Capelanulu inea e preotu cu familia si are lipsa de subsistintia toemai ca si parochulu: éta dar' ca imbunatatirea starei materiale ce voim a asecurá preotimei prin organizarea parochialoru, are se întimpine greutati.

Noi in acésta privintia — amu opiniuná: „Parochiale ce-su in apropiare mare de olalta desi acele aru fi matre, in càtu se póte sè se adnecteze càtra olalta, avendu numai unu parochu; de sine se intielege cà dela acésta regula cu atátu mai pucinu se potu esceptioná parochiele statatòrie din un'a comuna inea si in casulu déca numerulu sufleteloru s'ar ureá macaru si pana la 5000, acést'a este si parerea Prea Santiei Sale in operatu. Éra parochiale ce sunt in indepartare mare de olalta si numera d. e. dela 800 suflete in diosu, in intiesulu §-lui 3. din „stat. org.“ potu remané si de sine statatòrie.

Acést'a ar' fi pe scurtu parerea nóstra in privintia organizarei parochieloru. Trecemu la dotatiune. Nu potemu a nu observá si aci ca si mai nainte, cà dotatiunea nu se face cu respectu la presente ei la viitoriu, candu intrég'a preotime a nóstra va avea pregatirea prescria de sinodulu din anulu trecut adeca 8 cl. gimnasiale; din acestu motivu, amu vrea ca salariile preotiesci se fie egale. Reflectamu „Patriei“ cà desi „diregatorii in tóta lumea sunt impartiti in clase anumite mai multe séu mai pucine, cu privire la agendele si la cualificatiunea lor“ si cà astfeliu „va trebui sè se faca si cu preotii nostri.“ acést'a sta cu respectu numai la officia si nu la cualificatiune. Asesorii la tribunalele din Ungaria sunt egal salarisati, desi intre ei unii sunt mai cualificati decâtu altii, au inea pregatirea receruta ca se pota fi asessori si ca atari au salarie egale. Preotulu are facultatsa teologica toemai ca asesorulu luménu cea juridica, elu e preotu, si officulu preotiescu e totu acelasi.

Cum se fie salarisati preotii?

Dupa proiectulu din „Patria“: „preotii se fie dotati in bani gata“; insemnamu cà atunci dupa acelu proiectu voru se incete tóte pamenturile parochiale, birulu si stólele, pierderea carora este mare facia cu neinsemnatulu salariu proiectatu de 3, 6 séu 9

sute floreni la anu pentru unu preotu, cea ce tocmai ar' periclitá viitoriulu familiei preotului in locu se-lu asecuré, càci dieu unu preotu cu familia d. e. de 5 ensi cum va putea sè se sustiena, acomodeze spiritului tempului si se-si póte copiii la scóla cu unu venitu anuale de 900 fl. si alta nemicu? de cei cu salariulu mai pucinu de 900 fl. neci vorbimu. Noi nu credemu ca cu o dotatiune anuala de 300 fl. se fia multiuniti multi neci dintre preotii cu parochiale cele mai slabe.

In privintia salarisarei preotimei amu opiniuná:

a.) Pentru fia care parochu o sessiune de pamentu, unde se afla, neci mai multu neci mai pucinu; éra unde nu se afla, ne alaturamu parerei Présantiei Sale „ca comuneloru sè se impuna, ca acolo, unde circumstantiele locale voru permite cu ocasiunea comasatiuniloru si segregatiuniloru, sè se nisuiésca amesuratu dispusetiuniloru mai inalte enunciate si publicate prin ordinatiunea ministeriului de cultu si de instructiunea publica dt. 16 Aprile 1856 Nr. 6022, precum si a ministerieloru de interne si de justitia publicate prin midilocirea Guvernului generalu pentru Ungaria sub 20 Sept. 1856 Nr. 16.354 — a mediloci pe séma preotiloru si a invetiatoriloru o dotatiune corespundiatóre si possibile din fondurile estravilane“ si încátu acést'a n'ar fi de ajunsu pentru a dotatiune egala, aceea sè se suplinésca: din esarendarea pamenturiloru parochiale ce trecu peste o sessiune. Aci se nu ne confunde, aceea, cà preotii avendu pamenturi, cu economi'a acelor'a voru se-si neglige officulu. Preotii reformati inea au pamenturi, care le luera poporanii, acést'a se póte face si la noi, si atunci preotulu nu-si va negligá officulu.

b.) Unu salariu anuale in bani — dupa cum ni siervsee pung'a — circiter de 300—400 fl.; de sine se intielege apoi cà birulu si stólele ar se incete.

Candu sè se efeptuésca organizarea, si candu sè se salariseze preotii?

Aici inea divergemu in pareri. Organizarea in unele parochie se póte face numai decâtu definitivminte; va se dica: parochiele sè se organizeze, dar' preotii, cari de presentu siervescu in ele si n'au 8. cl. se remana acolo pana la mórtea lor, si filialele numai dupa

aceea sè se adnecteze de facto la alte parochii. Suntemu contra parerei: „sè se ordoneze o noua alegere a preotiloru pretotindenea in diecesa,“ si inca din motivulu se nu comitemu „summa injuria.“ Se acceptamu numai alegerea noua? Ce va fi cu preotii pucinu cualificati, cari sunt in parochie cele bune, avendu ei acolo casa si pamentu propriu; ei credemu, mai bucurosi voru renuciá la oficiulu preotiescu, decâtu parasindu-si cas'a si mosi'a sa se mérga in alta parochia slaba dupa cumu proiectéza „Patria.“

Noi, ori in ce parochia slaba, amu vrea sè stramutam pre cutare preotu pucinu cualificatu din motivulu, cà parochi'a unde de presinte functionéza este buna, si cà poporulu sufere inapoiare in cultura; acést'a o va patí si poporulu din parochi'a slaba, si cultur'a generala totu impededata va fi.

In càtu pentru salarie: preotii, cari au 8 clase gimnasiale, indata dupa staverirea salariului, si voru potea capetá competintiale loru anuale; ér cei cari n'au absolvatu 8. clase gimn. se remana in statulu quo, folosindu-se numai de favorulu de sub lit. a)

Ce se atinge de isvórele din care amu scóte sum'a recerenda pentru salarisare, in proiectulu „Patriei“ sunt fórté nimerite, esceptiunanduse „sesiunile de pamentu“ cari dupa noi nu se potu vinde ci numai reduce, remanendu acelea si de aci inainte in folosulu preotimei: de sine urméza cà atunci dotatiunea in bani gata va fi mai mica de cum este specificata in desu mentionatulu proiectu fàra sesiunile de pamentu.

Acést'a e parerea nóstra in liniaminte scheletone in privinti'a organisarei parochieloru si a dotarei preotimei. Speramu cà si aceste pareri in càtu ele voru conveni si cu ale altor'a voru fi apretiate nu mai mult de càtu ce sunt.

(mb.)

PREDICA LA PASCI

de

IOANU RATIU,

protopresbiteru.

„Am fostu mortu: si éta viu sum in vecii veciloru, si amu chiacile iadului si a mortii.“ Apoc. c. I. v. 18.

Cine esti tu, celu ce te-ai desceptatu naintea diuoriloru si ti-ai ridicatu capulu nu de pe perini muoi ei de pe piétr'a cea vertósa a sieriului (coper-sieului)? Cine esti tu puternice, la alu carui'a desceptare s'a cutremuratu pamentulu, si pre cei ce pa-diéu mormentulu teu ii-a cuprinsu frica de mórte?

Cine esti tu atotpoternice, carele ai ruptu zarurile mortii si jefuitu iadulu si faci de resuna asia cuvinte triumfatórie pre pamentu: „Am fostu mortu si éta viu sum in vecii veciloru, si amu chiacile iadului si a mortii.“

Ce intrebú eu? acel'a e Is. Cristosu rescumperatoriulu nostru; acel'a pre carele nainte de acést'a cu trei dile l'au restignitu pre cruce; acel'a, acaru'a mórte o-a gelitu tóta natur'a; acel'a, a carui'a sange nu s'a svaantatu inca de pe pietrile Golgotei. Elu cu adevveratu a moritu si astadi a inviatu. A inviatu ca sè adevverésca prorociile ce le-a spusu nainte de mórtea sa, s'a réntorsu: ca se dica inbitiloru sei vecinica buna demanétia si se-ii intarésca in credintia; si s'a réntorsu ca se cascige serbatória de bucuria la lumea intréga.

Elu ca si omu de duoe ori s'a nascutu. S'a nascutu in Vitleemu, si atunci s'a nascutu noptea pentru de a morí, éra astadi s'a nascutu ca si feniculu ce se descépta din tierin'a sa, si s'a nascutu demanétia ca se nu mai móra. Atunci s'a nascutu in poiata, éra acuma in mormentu sapatu in piétra; atunci a fostu omu noue asemanea, éra acuma a venit in trupu prémaritu; atunci s'a nascutu ca se slugésca si se patimésca, éra acumu ca se stapanésca. Oh ce stramutare! Da, óre in càtrau se-mi ducu firulu cuventarii mele, si unde se me oprescu? Serbatórea de astadi o numescu unii: *diu'a dileloru*; altii, *impe-ratés'a dileloru*, si altii *cetatea serbatoriloru*. Eu in sa aceea dicu si me voiu sirguí a adevveri cà: *serbatórea Pasciloru (diu'a invierei) e prasnicultu adevveratei bucurie*.

Precum stralucescu stelele, care esu de sub nou-rulu celu intunecosu, asia stralucescu astadi si adevverurile acele, care ce e dreptu le-a crediutu omulu, in sa credintia nu-i a fostu asia tare, ca si cum s'a facutu prin invierea lui Is. Cristosu.

Unulu din adevverurile aceste e nemorirea sufletului. Placutu adevveru e acést'a; càci ce dulcétia póte scóte din isvórele cele amare ale vietii, care nu mai departe, ci numai pana la grópa — vede estere si bucuria? De e si bogatu, trebue sè se intristeze, cà scie, cumca vistierile sale nu le póte duce cu sine in mormentu; de 'lu si ciustescu prietenii trebue sè se supere, cà scie cumca aceia numai pana la grópa lu-voru petrece; — din contra la carele nemorirea suride in ochi, si o crede aceea, la acel'a, ce i-ar potea óre turburá ori stinge bucuri'a vietii? acelui'a nu i gele a lasá aici vistierile si averea sa, pentrucà vede dincolo de mormentu veciniculu Lucéferu alu diuoriloru si vecinicele vistierii; unulu ca acel'a nu

se ingrodiesce a lása aici priétenii si iubittii sei pentrucà cunósce cumca din colo de grópa éra ce va intalni cu ei; unulu ca acel'a nu se improtivesce a lasá aici reulu celu pamentescu a vietii sale cei bune, pentrucà crede, cumca din colo de mormentu: „*ochi-ulu n'a vedutu si urichi'a n'a auditu ca cele ce le-a lasatu Ddieu la cei ce-lu iubescu pre elu.*“

Ce se dicu despre aceia, carii in tóte dilele béu din pocalulu necasurilor, si caror'a misielatatea li dice: nópte buna candu se culca, éra candu se scóla, totu misielatatea li dice: buna demanétia? O! déca ei nu credu in nemorire, ce ii-ar putea pre ei mangaiá? cà in nimicirea totala nu este mantuire, pentrucà cine a avutu pucina parte de bine, ce mangaiare i va fi acelua: cà dupa viétia acést'a nu va fi partasiu neci la unu reu, mai vertosu déca a vietuitu viétia nepatata si virtuosa si sente in sufletulu seu, cà nu numai de sfarmaturi a fostu vrednicu ci si de panaa fiiloru? — unde din contra celu ce speréza in nemorire afla mangaiare si bucuria inca si in necasu si misielatate, pentrucà crede, cumca cu càtu mai pucina parte va avea aici de bine, cu atàta mai bogata mostenire va dobandi intru imperatia sufleteloru; si cu càtu mai multu suferé si patimesce, cu atàta va fi mai frumósá cunun'a lui de merite. Adevveratu e dar' cumca in crederea nemorirei se afla mangaiare si bucuria adevverata.

Si éta cà invierea cea prémárita a lui Is. Cristosu intaresce adevverulu acést'a, flindu cà si elu a fostu omu, omu alcatuitu din trupu si din sufletu: pre cruce in sa s'a ruptu tóta legatur'a dintre trupu si sufletu; acolo sufletulu si trupulu lui celu patimitu s'a despartitu unulu de càtra altulu: acolo Is. Cristosu cu adevveratu a moritu, precum a moritu inainte de elu: Avramu, Isacu si Iacobu s. a. si asia trupulu lui in mormentulu de piétra a fostu fàra sufletu pana a trei'a di, si a trei'a di s'a reñtorsu sufletulu in tr'en-sulu. Din acést'a ce urméza? aceea, cà sufletulu e fiintia de sine statatória, si-continuéza mai departe esterea sa si afara de trupu, si traiesce si afara de trupu. — Deci de au si disu unii nainte de Cristosu „*din nemi'a ne amu facutu si dupa acést'a vomu esí ca cum n'amu fi fostu; duchulu se va resipi ca aerulu celu slabu.*“ Dupá invierea lui Is. Cristosu in sa, cine póte dice: cà sufletulu se va resipi ca aerulu celu slabu?

Càtra caus'a acést'a se mai adauge si rescumperarea cea de mare pretiu: fagaduintia si santieni'a datului cuventu a Domnului nostru Is. Cristosu. — Asia e, elu pentru aceea s'a imbracatu in trupu

omenescu, ca se póta patimi si mori pentru noi; si pentru aceea a patimitu si moritu, ca se ne rescumperé. Pentru ce a fostu de lipsa rescumpararea acést'a, déca sufletulu nostru numai pana la mormentu traiesce si déca apoi se resipesce ca aerulu celu slabu? au pentru asia viétia scurta, carea numai pana la grópa ar tienea — cuvenitu-s'a unu pretiu asia mare ca si cum a platitu Is. Cristosu? ba dieu nu! Si déca numai pana la mormentu traiesce sufletulu nostru, atunci ce folosu avemu de rescumperarea cea de mare pretiu alui Is. Cristosu? — D'apoi cà si acuma ne necajimu, si totu asia trebue se morimu ca si candu n'ar fi cursu pentru noi neci candu neci o picatura de sange rescumperatoriu; preste cinci mii de ani au traitu ómenii pre pamentu fàra rescumperare, dar' noi pentruce se nu fimu potutu traí, si dupa noi pana la sfersitulumei pentruce se nu fie potutu traí si altii — déca darulu si facerea de bine a rescumperarei numai pana la grópa se intinde? care-va omu pana la mórte traiesce o viétia blanda si nepatata: ce folosu are dara elu de rescumperarea lui Is. Cristosu déca sufletulu lui nu sbóra din colo de mormentu si nu-si continua viétia sa? D'apoi cà trupulu toemai asia se face prafu si cenusia in adenculu mormentului ea si alu altui ori caruia. Altii omeni incependu dela léganu pana la copersieu traiescu fàra Ddieu si moru fàra Ddieu: in sa pentru aceea ce paguba si pierdere au déca sufletulu loru asia se face nemi'a si piere ca trupulu? d'apoi cà in mormentu si pre ei sórtea asia ii va ajunge ca pre cei blandi.

Sè nu retacimu, sè nu ne indoimu neci càtu mai pucinu. Domnulu nostru Is. Cristosu ne-a sloboditu sufletulu nostru din robia si pedéps'a cea vecinica: nu suflete dara trainice pana la grópa, ei cu viétia vecinica si nemoritóre a sloboditu si rescumperatu: Is. Cristosu prin rescumperarea seversita a otaritu celoru rei pedéps'a vecinica, éra celoru blandi plata vecinica: asia dara pre acele parti a omului le-a rescumperatu, care nu pieru de totu in mormentu, ei trecu cu partile sale cele spirituale (duhovniceci) peste mormentu, unor'a spre osanda si pedéps'a vecinica, altor'a spre bucuria si fericire vecinica.

Asia e: óre candu din gur'a lui Is. Cristosu asia fagaduintie au resunatu: „*Eu dau viétia vecinica oiloru mele. Ori cine va tienea cuventulu meu nu va vedea mórte in veci. Celu ce crede intru mine are viétia de veci.*“ Éra invetiaceiloru sei a fagaduitu, cà cu elu

voru judecă odata cele douespredece semintii ale lui Israilu. Cum se potu implini fagaduintiele aceste déca sufletele omenesci nu sunt memoritóre? d'apoi cà nimenia nu póte incungiurá ca se nu móra. Au cine a fostu mai credintiósá óia alui Is. Cristosu decátu sant'a lui maica, précurat'a fetiór'a Mari'a; si totusi si ea si-a plecatu capulu in coporsieu; si au nu acést'a se intempla si cu aceia, carii tienu cuventulu lui si credu in tr'ensulu? In ce chipu voru avea viétia vecinica, déca sufletulu nu traiesce in veci? si invetiacei lui Is. Cristosu in ce chipu voru judecă odata cele 12. semintii alui Israilu déca s'a resipitu sufletulu loru ca si aerulu celu slabu? Fagaduintiele pomente ale lui Is. Cristosu nu potu fi acum adeverate. si nu se potu implini numai asia, déca sufletulu si-continua esterea sa si dupa mórtea trupului.

Au dóra si Is. Cristosu numai asia a datu fagaduintiele, si asia a amagitu precum s'au obicinuitu ómenii? Oh gandire osandita! cine indresnesce asia ceva a si presupune despre Is. Cristosu? Dómne apera! La caracterelu lui celu santu n'a strabatutu neci a potutu strebate insielatiunea mintiun'a si amagirea; póte pierde sórele radiele si stralucirea sa, in sa elu n'a potutu pierde adeverulu sufletului; póte minti tóta lumea, dar' elu n'a potutu minti: cà n'a fostu numai omu ei si Ddieu. *N'a fostu insielatiune in gur'a lui* s'a scrisu despre elu; „*scimu cà esti dreptu*“ a disu si vresmasii lui. Déca voimu despre acést'a mai deplinu a ne convinge. se luamu in socotintia prorociile lui, care le a disu despre sine naintea mortii sale, si care prin invierea lui asia de chiar s'au implinitu. precum e adeveru cà dupa nópte urméza diua. Si acést'a este alu doilea adeveru de bucuria ce s'a implinitu astadi, pentrucà din acést'a cu siguritate potemu deduce urmarile la tóte fagaduintiele si la adeverulu intregi lui invetiaturi. Candu ceréu odata carturarii si fariseii se li arate loru semne si minuni, a respunsu: „*Némulu reu si précurvariu semnu poftesce si nu i se va dá lui semne numai semnulu lui Ion'a proroculu: cà precum a fostu Ion'a in pantecele chitului trei dile si trei nopti, asia va fi si fiulu omenescu in inim'a pamentului trei dile si trei nopti*“ Prin acést'a ce a prorocitu alta decátu aceea: ce mai tardiu nainte de mórtea sa asia a prorocitu invetiaceiloru sei: „*Fiulu omenescu se va dá in manile paganiloru, si dupa ce lu-voru omorí, a trei'a di va inviá.*“ Intr'altu rondu a disu; „*potere amu se punu sufletulu meu si potere amu éراسi se-lu ieu.*“ Pe urma a fagaduitu invetiaceiloru sei: *Dupa inviere mai nainte de voi, voi merge in Galileea acolo me veti vedea.*“

Au nu s'au implinitu prorociile aceste tóte in diu'a de astadi? au n'a fostu elu in inim'a pamentului trei dile si trei nopti, precum a fostu Ion'a in renz'a chitului? au n'a inviétu a trei'a di dupa cum a prorocitu invetiaceiloru sei? au n'a luat inapoi viétia sa, carea singuru de voia o-a datu spre mórte? si de pe dung'a mormentului au nu aceea a vestitu angerulu celoru ce veniéu la mormentu: „*spuneti invetiaceiloru sei si lui Petru, cà va merge mai nainte de voi in Galileea, acolo veti vedea pe elu, cum a áisu voue.*“ Déca dar' prorociile lui au fostu asia de adeverate, si invetiatur'a lui in ca e adeverata preste totu; déca s'au implinitu asia de chiaru prorociile lui, se voru implini si acele tóte, ce a spusu si fagaduitu afara de aceste.

A trei'a adeverata bucuria, ce ni a adusu diu'a de astadi este: invierea trupuriloru nóstre. A dormitu natur'a si somnulu seu celu de iérna si-l'a seversitu ca si mortulu in mormentu; acuma incepe a se desceptá, si dilele cele cu verdétia ale desceptarei ei: cautandu la gradini, la semenaturi si in tóte partile. ca intr'o cautatória, vedu asemenarea invierei trupului omenescu; càci éta deschilinitele grauntie semenate au putreditu in pamentu, si apoi dupa putredire éراسi au inceputu de nou a vietiú si in ca mai frumósá forma se arata; aceea dicu dara: cà dupa ce va ingropá mórtea si pre trupulu meu ca pe o sementia de flori sub brusii mormentului, candu-va la primavér'a vietii se va desceptá si acél'a spre viétia noua, cu acea deschilinitie: cà naturei candu se descépta din somnulu celu de iérna i canta paserile, dara in diu'a candu va inviá trupulu meu voru resuná trombitiele intru inaltime. Si apoi potu face radiele sórelui si picaturile de roua, ca grauntia semenata se incoltiésca si se invia, cum se nu póta face atotu puternici'a lui Ddieu: ca remasitiele trupului meu éراسi se se impreune le olalta si se le daruiésca viétia noua? Celui'a ce tóte le póte face, nemic'a nu i este eu nepotintia, cà asia a disu si Iobu: „*sciu cà traiesce rescumperatoriulu meu, si voi inviá din pamentu in diu'a cea de apoi.*“

Candu in sa mi-vine aminte in diu'a de astadi, cà acél'a Isusu Cristosu, carui'a numai in doue trei cuvente i-a constatu a inviá mortii, si pre noi ne a marturisu de membrele sale: acél'a Is. Cristosu in diu'a de astadi éراسi iè pre sine vietia, se réntorce din stapanirea mortii si ca unu vitézu triumfatoriu ese din mormentu si dice: „*Am fostu mortu si éta viu sum in vecii veciloru, unde e mórte invingerea ta?*“ Candu me convingu din

deplinu despre acést'a, cum asi potea avea indoéla mai departe: cà elu candu va voi me va chiamá si pre mine din tierin'a pamentului si intru unu trupu nou me voi aratá inaintea lui. Asia e; déca elu capulu nostru a in- viatu. noi madularile lui cum se nu potemu inviá? „Déca se propoveduesce dice apost. Pavelu. cà Cristosu s'a sculatu din morti, in ce chipu dicu nniú dintre voi, cà in- vierea mortiloru nu este?“ ba este dieu. càci Cristosu o póte face aceea, fiinducà e atotpoternicu, si voiesce a face pentrucà e dreptu. pentru aceea vrea se dee res- plata si trupului nostru: si de buna séma va si face. cà elu a disu: „*va veni vremea candu toti cei ce sunt in mormenturi voru audí glasulu fului lui Ddieu.*“ Apoi éra ne daruiesce prin diu'a de astadi cu o adeverata mare bucuria. Asia e. astadi vedemu a se implini. cà pocalulu celu amaru alu patimirei dupa patimire se in- dulcesce; astadi vedemu a se implini dis'a: „*fericiti sunt cei ce rabda gonire pentru dreptate.*“ Éta Is. Cristosu. carele a fostu batjocoritu. restignitu si impunsu cu su- litia. éراسi vietuesce: vietuesce. si acel'a carele mai nainte in locu de toiagu imperatescu a tienatu in mana trestia acuma dice: „*la mine sunt chiaile iadului si ale mortii.*“ Cela. carele mai nainte érá in carcatu de sange si batjocora. acuma se revarsa marire preste elu. Acel'a. carele mai nainte cu fiori a strigatu: „*Ddieulu meu! Ddieulu meu! càci m'ai lasatu?*“ acuma dice: „*datu-mi-s'a mie potere in ceriu si pre pamentu.*“

Se ne imbarbatamu fratiloru dupa atâtea pilde. si se urmamu cu credintia lui Is. Cristosu, celui ce a patimitu. ca se potemu urmá si celui prémáritu: se nu ne uitamu totu intr'una indereptu. si se nu ne plangemu. cà intre câte neasuri amu amblatu pana acuma: ci se cautamu si nainte. si se cugetamu ce ne ascépta dupa patimile suferite. Se nu ne uitamu totu in fundulu pocalului. càta beutura amara mai avemu se bemu: ci se cautamu si spre ceriu si se tientimu la cununele acele. care acolo sunt gatite pe sém'a nóstra. O tu celu ce ai inviatu din morti Ddieu si omu Isuse Cristóse! carele in viétia ta pre pa- mentu de multe ori te ai ostenitu pentru noi; carele nu de multu ai udatu pamentulu cu sudorile tale. erucea cu santulu teu sange. si astadi ai inviatu spre marirea dilei: fá ca si noi se fimu asia de neclatiti in credintia, precum ai fostu tu in rebdare. si fá ca si noi bucurosi impartesindu-ne de paharulu teu celu amaru, care l'ai beutu pentru noi, se ne potemu im- partesí si de marit'a ta inviere. Aminu!

Statutele

societatii de lectura a teologiloru rom. gr. or. din Aradu.

§. 1. Societatea pórtá titlulu de: „*Societatea de lectura a teologiloru rom. gr. or. din Aradu.*“

§. 2. Societatea se infintiéza sub supraveghiarea supe- rioritatii institutului teologicu rom. gr. or. din Aradu.

§. 3. Inaltu Présanti'a Sa d. Episcopu diecesanu este patronulu naturalu alu societatatii.

Scopulu.

§. 4. Scopulu societatii este promovarea mediata a culturii intelectuali prin cetirea opuriloru scientifice, eser- ciarea in lucrari literarie, mai alesu referitorie la sfer'a pre- otiéscá, in declamatiumi si cuventari bisericesci, in fine exerciarea in procedur'a si formele parlamantarie usuate la siedintiele si adunarile corporatiuniloru bisericesci.

§. 5. Afara de o siedintia publica carea trebue sè se tiena cu finea fiesce carui anu — societatea mai arangiadia inea si asia numitele „*prelegeri publice*“ cari dupa impregiurari se potu tiené candu la o luna, candu la 2 séu 3 luni, pe candu membrii benevoli séu denumiti, in ante de prelegeri ca 2 septemani au de a-si dá operatele loru superioritatii scolare spre revisiane. Tienerea acestoru prelegeri din preuna cu program'a loru au a se face cu- noscute publicului prin fói'a societatii.

La prelegerile aceste afara de membrii societatii, numai cei invitati potu luá parte, cari apoi au a solvi o tacsá fiesata in anuciuri.

Venitulu incursu e menitu pentru inavutirea bibliotecei societatii.

Medilócele.

§. 6. Spre ajungerea acestoru scopuri. societatea se va ingrigi 1) ca se midilócésca in edificulu institutului o localitate pentru lectura, improvisata dupa giurstari si pro- vediuta cu unu numeru posibilu de diarnale si foi periodice literarie. 2) ca se adune carti folositorie pentru biblioteca. 3) ca se dispuna dupa regulamentulu casei, ca fiesce care membru ordinariu se produca câte o lucrare propria séu se declameze in siedintia. 4) ca activitatea facendusi-o càtu de fructifera, se nisuéscá a edá in continuitate unu organu alu ei séa din anu in anu câte unu almanachu. 5) Ca oparile literarie a le autoriloru romani se le latiéscá dupa potintie in sfera ei de activitate. 6) Pentru implinirea agen- deloru, societatea va arangjá siedintie septemanarie conformu regulamentulu casei.

§. 7. Tacscele membriloru lunarie, donurile in bani, efecte ori in alte realitati mobile, precum si alte venite presumptive, sunt averea eschisiva a societatii.

Membrii societatii.

§. 8. Toti elevii institutului nostru teologicu sunt deobligati a fi membrii societatii.

§. 9. Durat'a dreptului de membru este unu anu scol. deci toti membrii fara esceptiune pana la incheierea anului in asemenea mesura au indreptatire spre favorurile ce li dá societatea.

§. 10. Eschiderea din societate nu are locu.

§. 11. Membrii dupa clasificatiune sunt:

- a) ordinari.
- b) partinitori, si
- c) onorari.

§. 12. Membrii ordinari potu fi numai elevii institutului teologicu din Aradu; éra membrii partinitori si onorari sunt afara de institutu.

Obligamentulu membriloru.

§. 13. Fiesce care membru ordinariu la convocarea presiedintelui este datoriu pana la unu terminu anumitu a presentá societatií unu opu literariu ca elaboratu propriu séu si traducere, in sa de interesu pentru literatur'a nóstra; a tiené disertatiune séu a dechiamá vre'o poema intr'o siedintia anumita a societatií; si este deobligatu a luá parte la tóte siedintiele si a suportá sarcinele necesarie pentru scopulu societatií, si impuse de adunarea acesteia.

§. 14. Membrii ordinari sunt deobligati a solvi societatií o tacsá lunará stabilinda pentru fiesce care anu.

§. 15. Partinitori sunt aceia, carii spre ajungerea scopului societatií concurgu intru spriginirea ei cu ajutoriu banalu, ori cu alte contribuiiri.

§. 16. Onorari sunt acei'a, carii pentru biseric'a ortod. romana ori literatur'a ei séu pentru societate sunt binemeritati si sunt alesi de atari prin societate cu unanimitate.

Drepturile membriloru

§. 17. Membrii ordinari au dreptu de alegere si sunt alegibili; posedu votu consultativu si decisivu, si se folosescu de tóte favorurile societatií.

§. 18. Membriloru partinitori pentru ajutorare li se aduce multiumita protocolaria.

§. 19. Membrii onorari dupa primirea diplomei au dreptulu votulu consultativu in siedintie.

§. 20. Statutele societatií pentru fiesce care membru sunt asemenea obligatórie.

§. 21. Ori care membru ordinariu are dreptu a aduce cu sine óspeti in localulu de leptura a societatií, cari se voru presentá membriloru celoru de facia si-si voru induce numele in cartea de óspeti; dreptulu de óspe numai pe o di se póte estinde.

§. 22. Discordiile intre membri, ori cu societatea sunt a se complaná prin presiedinte, — ce decumva nu ar succede, caus'a e a se decide prin superioritatea institutului.

Oficialii.

§. 23. Societatea se conduce prin conducatoriulu ei, carele e presiedintele siedintieloru, prin v. presiedinte, casariu, controloru, bibliotecariu, si notariu: — afara de conducatoriulu denumitu din partea patronatulu dintre dd. profesori ai institutului, numitii diregatorii se alegu in siedinti'a constituanda cu maioritate de voturi, potendu fi votarea nominala séu la dorinti'a aloru cincii membrii secreta.

a) Presiedintele.

§. 24. Conduce siedintiele dupa regulamentulu casei, dispune implinirea decisiuniloru aduse in siedintie, repro-

sinta societatea in tóte afacerile ei; in casu candu voturile aru fi egali: are votu decisivu; epistótele adresate societatií le deschide si le da spre cetire si superare in siedintie. Are a se ingrigi ca statutele si regulamentulu casei sè se respecteze, a priveghiá asupra agendelu oficialiloru societatií, are dreptu a cercá ori candu cass'a, socotile, bibliotec'a archivulu si afacerile notariales, — si despre neregularitatile observate — la siedinti'a mai de aprópe a face aratare; in fine are dreptu pre vorbitorii cei ce se abatu dela regulamentulu casei a-ii indrumá la ordine, in casu de lipsa, si pe langa luarea cuventului.

b) Vice-Presiedintele.

§. 25. In casulu impedecarii Presiedintelui, duce presidiulu si posede tóte drepturile si datorintiele presidiali

c) Casariulu.

§. 26. Pórta diuariu despre starea casadei; erogatiuni peste 1 fl. fora scirea presiedintelui nu póte face; la dorinti'a societatií ori candu in decursulu anulu e detoriu a face reportu despre starea casei.

§. 27. Pentru diurnalele si cartile atinse in §. 6. p. 1. si 2. asia si pentru ori ce alte lipse a le societatií, numai pe langa asemnarea presiendintelui si pe langa cantantie póte face erogatiuni din cassad'a societatií.

d) Controlorulu.

§. 28. Are se controleze percipiarea si erogarea facuta prin casariu, cu carele in solidaritate este corespondiatoriu.

e) Bibliotecariulu.

§. 29. E datoriu a inventá si a tiené in evidintia cartile din biblioteca, precum si diurnalele si alte realitati mobile ale societatií, — a manipulá in despartimentu seperatu operatele elucrate si aduse de membrii societatií; are a se ingrigi pentru buna pastrare a acelor'a, — a procurá cartile si diurnalele dupa prescriesele §-lui 27. si despre lipsele si scadiemintele obvenite a relatiuná in siedinti'a mai de aprópe.

§. 30. E datoriu a portá protocolu despre cartile imprumutate din biblioteca, in care protocolu imprumutatorii au se-si induca numele singuri, éra bibliotecariulu titlulu si nrulu cartii precumu si tempulu imprumutarii cartii. Imprumutatorii la casu déca aru perde, aru vatemá séu aru mangi cartea, — sunt datori a respunde pretiulu intregu alu aceleia.

§. 31. Membriloru ordinari pe langa conditiunile din §. 14. se imprumuta cartile fara tacsá.

§. 32. Cartile imprumutate in restimpu de doue septemani sunt a se restitui bibliotecariulu, la din contra pentru totu periodulu de 7 dile de intardiare sunt a se respunde 20. cr. in cas'a societatií; éra in casu de repetire ori nesupunere, bibliotecariulu are se faca relatiune, la cea mai de aprópe siedintia pentru procedura ulterióra.

f) Notariulu.

§. 33. are 1) a portá protocolulu siedintieloru si la casu de lipsa a da estrasu din prot. autenticatu; 2) a tiené protocélele in curetienia, éra corespondintiele necesarie

provediute cu numerulu prot. a le aratá presiedintelui spre vidimare si subscriere; 3) protocólele autenticate ale inducere curatu si fidelu in protocolulu principalu.

§. 34. Fiesce care officialu la finea anului scol. are a dá reportu societatii despre lucrarile sale anuali.

§. 35. Sigilulu societatii sta sub privighiarea bibliotecariului, se folosese la intarirea diplomeloru, la corespondentie, la autentificari si spre insemnarea tuturoru cartiloru cumparate séu donate pentru societate.

Modificarea statuteloru.

§. 36. Statutele deja aprobate si provediute cu sub. scrierea superioritatii institutului se potu modificá numai pe langa consensulu superioritatii in casu déca modificarea se solicitéza de maioritatea membriloru.

§. 37. Déca societatea din cause neasceptate nu aru mai poté sustá: atunci tóta averea ei pe langa inventariulu indatinatu se se predee superioritatii spre ingrigire despre manipulara si pastrarea ei ulterioara.

Aradu, din siedinti'a VIII. ord. a societatii de lect. a teol. rom. gr. or. tienuta in 4. Ianuariu 1872.

Georgiu Popoviciu m. p.
v.-presiedinte.

Ioanu Lucuti'a m. p.
notariu.

Statutele acestea din partea Preasantitului Episcopu diecesanu sub dt. 14. Martiu 1872. s'a aprobatu si intaritu.

VARIETATI.

. *Dispute teologice, cari au avutu locu de curundu in Roma, intre inveniatiu protestanti si r. catolici. Grele tempuri au ajunsu resiedinti'a vicariulu pamentescu!* In etern'a si sant'a urbe Roma, din carea evangeliulu secli intregi a fostu eschisu, in tempii mai recenti se tienu dispute publice intre teologii protestanti si papistasi, cu deosebire asupr'a cestiunei cá *óre fost'a Petru apostolulu Episcopulu Romei?* ma in genere cá *óre fost'a candva elu in Rom'a?* Credintiosii Romei inca neci acésta din urma tesa nu-o au potutu justificá cu arguminte fundate. Interesarea publiculu la inceputu erá tórté mica in sa mai tardiu fórté mare. Numerulu acelu diuariu, care a publicatu o disputa per estensum, a trecut in 20,000 esempl. Dar neplacendu papei starea lucrulu, ómeniloru sei a opritu disput'a. Misionarii englesi cu mare resultatu vestescu evangeliulu in urbea eterna.

× **Junimea cea iubitoria** de inaintarea literaturii in Romani'a s'a constituitu intr'o societate cu nume „Renascererea” spre a traduce opere din literaturile clasice vechi si moderne in limb'a romana. Scopu maretiu, care presupune aspiratiuni nobile si iubire de munca. Ce facu óre junii romani, crescuti cu stipendia nationali in Austro-Ungaria, de nu esu la lumin'a dilei cu asociaria la totu felulu de munca in folosulu culturii poporulu seu?! Nu cumva se agita si ei de frigurile deakiste, venandu numai dupa posturi? — Animele nobili si credintiose natiunei, lucra in favórea acesteia ori unde se afla, si misca tóta pétr'a

Proprietatea si editura teologiloru aradani.

pe facia séu pe sub perdea — dupa impregiurari — ca se indemne si se deschida calea la inaintare prin conducere prudenta si fidela in ori-ce rami de cultura. — Junimea dedata la munca de dí si nópte ar' trebui preferita la beneficiuri, cá dela domnisiorii, ce sciu numai aga, natiunea nu trage nici unu folosu, ci mai curundu renegatismu. —

Ar' fi cu scopu, ca stipendiale nationali se se de numai cu conditiune de a lucrá din respoteri in totu cursulu vietiei pentru binele natiunei, ér' neglignetii si indiferentii se fia siliti a rebonificá sacrificiale nationali in favórea celoru zelosi si iubitori de munca nationale. — (Gaz. Tran.)

= *Contra betiei.* Guvernulu francesu a declarat resbelu consumatoriloru de absentu. Elu a elaboratu unu proiectu de lege, care determina diferite punitiuni pentru betie.

Acei ce se voru gasi in stare de betie, platescu o amenda de la 1 pana la 5 franci. Acei ce se voru fi osenditu in tempu de 3 ani de doue ori, si se voru imbetá pentru a treia óra, se condamna la inchisióre de la 6 pana la 30 dile si o amenda de la 16 pana la 300 franci. Afara de acestea, se va declará incapabilu, pentru exercitarea drepturiloru urmatóre: 1) dreptulu de alegere, 2) dreptulu de a fi alesu, 3) dreptulu de juratu, séu alta functiune publica, 4) dreptulu de a portá arma, in tempu de duoi ani. Ori-ce alegatoru, care va veni la votare in stare de betie; ori-ce marturu, juratu, primaru séu membru va fi beatu la exercitarea functiunei sale va fi supusu la aceeasi punitiune, ca cei din urma. Proiectulu pedepsese asemenea si pe birtasii, cari voru primi ómeni beti la densii.

† (Necrologu) In 22 a lunei trecute locuitorii comunei Semlacu pertecura la cele eterne pe zelosulu si religiosulu teneru, **Nicolau Manuloviciu**, carele tóta averea sa miscatória o testá pe sém'a bisericeii rom. gr. or. de acolo. Fiei tierin'a usióra!

. O féta crestina care aservea de mai multi ani la unu negociante israelitu din Neuhausa, disparu de odata Izraelitii zideau tocmai o synagoga, si ast-felu se gasi indata combinatiunea. Izraelitii au ucisu acea féta, fiindu cá fara sange crestinescu nu se póte zidi synagog'a. Acésta scire se respandi cu iutiél'a unui fulgeru printre populatiunea crestina si vulgulu incepú deja a ocupá o positiune amenintatória. Jidanulu la care servise servitóre crestina veni dara desperatu la preotulu acelei comune a-lu rogá cu in sistintia, se predice in biserica, cá izraelitii n'au necesitate de sange crestinescu, pentru a inlaturá astu-felu nesce escese eventuale.

Preotulu nu voiá se faca astu-felu si protestá energicu contra acesteia asertiuni. Atunci jidanulu lu-amenintia cá-i va impune prin autoritate acésta predicatione; déra preotulu respunse: Bine atunci voiú adaoge la predicatione: autoritatile m'au silitu a face acésta declaratiune? — Acésta conversatiune fu intrerupta prin nesce strigate, amenduoi se repedira la feréstia pentru a aflá caus'a acestui sgomotu si vediu rá fét'a desperata in midiloculu poporulu strigandu: „Eu sum fét'a pe care au ucis'o Jidanii! „Patr. b.“

Pentru redactiune: **Vinceniu Mangr'a.**

Tipariulu lui Stefanu Gyulai in Aradu.